

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ
Член на Международната асоциация на съдиите (МАС)
Член на Европейската асоциация на съдиите (ЕАС)
Член на Европейски магистрати за демокрация и свободи (МЕДЕЛ)
София 1000, ул. Пиротска 7, ет.5, тел 0879686841
e.mail: office@judgesbg.org
web: <http://www.judgesbg.org>

ДО

ЧЛЕНОВЕТЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

1. Георги Чолаков
2. Севдалин Мавров
3. Боряна Димитрова
4. Боян Магдалинчев
5. Боян Новански
6. Даниела Марчева
7. Вероника Имова
8. Драгомир Кояджиков
9. Стефан Гроздев
10. Георги Кузманов
11. Огнян Дамянов
12. Пламен Найденов
13. Евгени Диков
14. Гергана Мутафова
15. Йордан Стоев
16. Калина Чапкънова
17. Светлана Бошнакова
18. Лозан Панов
19. Олга Керелска
20. Красимир Шекерджиев

21. Атанаска Дишева
22. Цветинка Пашкунова
23. Евгени Иванов

ОБРЪЩЕНИЕ

от Съюза на съдиите в България

Уважаеми членове на Висшия съдебен съвет,

Общото събрание на Съюза на съдиите в България, проведено на 19 септември 2020 г., взе решение да се обърнем към всеки един от членовете на Висшия съдебен съвет (ВСС) с искане за оценка на публично известни факти относно дейността на главния прокурор и за обмисляне на решение за започване на процедура по чл. 175, ал. 5 вр. с чл. 173 от Закона за съдебната власт.

Съюзът на съдиите в България не за първи път взема отношение по въпроси, които засягат функционирането на прокуратурата, и в частност – легитимността на процедурите за избор на най-висшите длъжности в съдебната власт. При избора на предишния главен прокурор нашата организация изрази сериозни опасения за конституционосъобразността на процедурата и се обърна към президента на Република България с искане за упражняване на предоставените му от Конституцията правомощия.¹ В хода на процедурата за избор на настоящия главен прокурор в публично оповестено писмо ние изложихме аргументи защо президентът на Република България трябва да откаже да подпише указ за назначаване на предложението му от Пленума на ВСС кандидат.² Посочихме, че цялата процедура, представянето на професионалната биография на кандидата и самото му изслушване не създаваха убеждение, че избраният отговаря на изискванията на чл. 170, ал. 1, т. 5 от Закона за съдебната власт за придържане и налагане на висок етичен стандарт, което предпоставя като базисно условие уважението към опонента и основните човешки права. Процедурата не беше годна да създаде убеждение и за това, че избраният единствен

---

¹ Позиция на УС на ССБ по повод избирането на главен прокурор на РБългария от 3 януари 2013 г. - http://judgesbg.org/oldsite/images/Pozicia_glaven_prokuror_271212.pdf

² Становище на УС на ССБ до Президента на РБългария от 6 ноември 2019 г. - <http://judgesbg.org/2019/11/07/%d0%be%d1%82%d0%bd%d0%be%d1%81%d0%bd%d0%be-%d0%b8%d0%b7%d0%b1%d0%be%d1%80%d0%b0-%d0%bd%d0%b0-%d0%b3%d0%bb%d0%b0%d0%b2%d0%b5%d0%bd-%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%ba%d1%83%d1%80%d0%be%d1%80/>

кандидат притежава онази професионална компетентност, която надхвърля обичайно изискуемите умения за работа по делата, необходима за дефиниране на целите на наказателната политика на държавата, за извеждане на ясни и справедливи високи критерии за оценка на прокурорите и кариерното им израстване във връзка с показаните от тях резултати и способности за утвърждаване на справедливия процес, за защита на индивидуалните права и за промяна на институционалната култура в дух на професионална независимост, липса на страх и подкрепа на всеки прокурор да повишава своята квалификация и да се самоусъвършенства в обществен интерес. Още в този момент бяхме обезпокоени и от факта, че по време на изслушването, както и преди избора – в интервю по Българската национална телевизия на 23.07.2019 г., кандидатът за главен прокурор квалифицира хора, които изразяват несъгласие с неговата номинация, като „десни екстремисти“, „болшевики“, постигнали „резултати на меншевики“. Посочихме, че подобна реч е несъвместима с разпоредбата на чл. 170, ал. 5, т. 3 от Закона за съдебната власт (ЗСВ), която изисква главният прокурор да се отличава с изявена независимост. Отбелязахме и това, че осъзнаването за значителния ресурс на властнически правомощия, включително репресивни, изисква главният прокурор да има такова публично поведение, което не оставя и следа от съмнение в обществото за агресивност, за пристрастност, за личностни нагласи за силово налагане, самоизтъкване и дискриминиране на отделни граждани или обществени групи.

Днес със съжаление отбелязваме, че опасенията ни за избора на Иван Гешев за главен прокурор се оправдаха. В резултат на публичното му поведение и изказвания, както и на редица негови действия във връзка с конкретни наказателни производства, се достигна до задълбочаване на кризата на правовата държава.

Длъжни сме като съдийска организация да заемаме позиции по въпросите за статуса на главния прокурор и за ролята на прокуратурата в демократичното общество, защото прокуратурата и съдилищата имат общ орган за администриране, какъвто е Пленумът на ВСС, който наред с другите правомощия избира и председателите на двете върховни съдилища. В демократичните общества съдиите имат дълг да реагират във всеки случай на засягане на основни въпроси, свързани с правовата държава, а институционалната криза с главния прокурор е тъкмо такъв проблем. В становището си относно полската съдебна реформа от 14.12.2017 г. Европейската мрежа на съдебните съвети (ЕМСС) поясни: „както всеки гражданин, съдията има право да изразява опасения, когато са заплашени демокрацията и основните свободи, при спазване на ограниченията на съдийските функции. Ограниченията за съдии могат да отстъпят пред задължението да изразят позиция открито“. Сега сме изправени тъкмо пред подобна заплаха на фундаментите на правовата държава, която изисква Вашата реакция, защото съществува механизъм на противодействие на опасността и той е конституционно гарантиран във Вашите правомощия. Заради основната си функция да защитава независимостта на съдебната власт, включително чрез дисциплинарните си правомощия, ВСС е необходимо ежедневно да убеждава гражданите, че законът се прилага за всички, а висшите административни длъжности на съдебна власт не допускат и най-малкото съмнение за корупция или злоупотреба с власт.

След като изчакахме в разумен период от време Вашата реакция, припомняме само някои от фактите, които следва да бъдат предмет на обсъждане от ВСС във връзка с решаване на въпроса за започване на процедурата по чл. 175, ал. 3 ЗСВ срещу главния прокурор.

1. Съгласно чл. 6 ЗСВ „при осъществяване на дейността си съдиите, прокурорите и следователите са политически неутрални“. В многобройните си публични изяви главният прокурор Иван Гешев многократно наруши този основен принцип за работата на всички магистрати, като си позволи недопустими публични изказвания, в които даваше политически оценки за част от представителите на политическата опозиция и за обществени процеси от близкото минало (като извършената преди десетилетия приватизация).

2. През февруари тази година сезирахме Пленума на ВСС по повод разпространени от прокуратурата аудиозаписи, придобити чрез специални разузнавателни средства, които в отклонение от забраните по НК и ЗСРС оповестяваха разговори с участието на президента на Република България. Изминалото време не намалява резонансът на въпросите:

– уронен ли е престижът на съдебната власт чрез създаване на впечатление за превръщането на прокуратурата в политически властови център, който не зависи от демократични процедури за търсене и реализиране на отговорност;

– може ли главният прокурор да си позволи поведение, необвързано с върховенството на правото и функционирането на правовата държава, включително чрез ерозирането на принципа на разделение на властите, на независимостта на съда и създаване на предпоставки за основателно съмнение, че е извършено престъпление от прокурор (нерегламентирано разпространение на аудиозаписи, събрани чрез използване на специални разузнавателни средства, което не обслужва нуждите на наказателен процес, и то записи на разговори на президента на Републиката)?

Тревожната ситуация изискваше да обсъдите и споделите с българските граждани разбирането си за приличното (съответно на етичните професионални правила) и законно поведение на главния прокурор в отношенията му с другите държавни институции – правителството (в частност с министър-председателя), президента. Реакция от ВСС на нашето искане не последва. Считаме, че сега е наложително да проведете тази дискусия, която ще създаде така необходимите стандарти за управление на съдебната власт и ще даде възможност убедително да извършите проверка дали са достатъчно данни за откриване на процедура по реда на чл. 173 ЗСВ за обсъждане на въпроса дали е извършено тежко дисциплинарно нарушение от главния прокурор по чл. 129, ал. 3, т. 5 от Конституцията на Република България, съответно да упражните правомощието си по чл. 175, ал. 5 ЗСВ.

3. В обръщение до прокурорите в страната от 14 юли тази година обърнахме внимание на тревожния факт, че прокуратурата вече разполага и със силов инструментариум (правомощията на Бюрото за защита да използва оръжие по пряко

разпореждане от главния прокурор), който поначало е присъщ на изпълнителната власт, защото тя може да бъде контролирана от Народното събрание. Към главния прокурор беше създадено своеобразно паравоенно образувание, което вече застрашава гражданския мир и правовата държава, защото не кореспондира с адекватен механизъм за възпиране. Считаме, че демонстрацията на силови действия по принудително навлизане и извършване на претърсване в Президентството на Република България са абсолютно неприемливи в правовата държава, защото няма съмнение, че разследването на твърдените престъпления е допустимо и обективно възможно без противоконституционно уязвяване на президентската институция. Ролята на главния прокурор, който притежава законовите правомощия еднолично да разпорежда участие на служителите на Бюрото за защита, следва да бъде установена при проведена от ВСС проверка, за която настояваме.

4. В интервюта и други публични изяви главният прокурор нарушава презумпцията за невинност още в началото на досъдебни производства, като публично разгласява имената на лицата, които счита, че са извършили престъпления, включително чрез насърчаване на наблюдаващите прокурори да разгласяват публично материали от разследванията. Това поведение крие опасност от дискредитиране на независимостта и безпристрастността на правосъдието, поради което изисква Вашето обсъждане. В становище от 10 юли 2020 г. Висшият адвокатски съвет изрази тревогата си, че разпространяването на подбрани от прокуратурата доказателства по висящи досъдебни производства нарушава грубо презумпцията за невинност и съзнателно привлича медийното внимание към определени дела, като това създава впечатление, че решаването на правния спор зависи не от съда, а от общественото мнение. Отговор на тези опасения от кадровия орган на съдебната власт нямаше, което налага сега, при извършване на цялостна проверка на тежестта на вредите за авторитета на правосъдието, публично да обсъдите за съвместимостта на поведението на главния прокурор с изискванията на Директива 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 г. относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невинност и на правото на лицата да участват в наказателния процес. Директивата, както и Конституцията на Република България задължават българската държава да гарантира, че публичните органи не могат да предоставят информация на медиите, чрез която да сочат обвиняеми за виновни, и да не допуска тежестта на доказване да се прехвърли от обвинението към защитата, защото това представлява нарушение на презумпцията за невинност.

5. В контекста на изброените основания за обществена тревога следва да дадете отговор и на въпроса дали главният прокурор накърни престижа на съдебната власт, когато в интервю публично заяви по повод ползваната към март 2020 година централизирана електронна система за разпределение на делата, че „в нея имало корона вирус и че всъщност през последните пет години в България не е имало правосъдие“.

6. В поредица от свои публични прояви главният прокурор допусна да бъдат разделени пострадалите от престъпления на такива, които биват „удостоени“ с неговото внимание, а информацията за срещите му с тях по места се разпространява чрез

пресслужбата на прокуратурата, и всички останали. Институцията на главния прокурор по дефиниция е гарант за законност и равнопоставено и хуманно отношение към всички, чиито права и законни интереси са били обект на престъпно посегателство. Разделението на хората в беда може да създаде погрешната представа в обществото, че ефективното наказателно преследване зависи не от приложението на закона, който дава равна защита на всички, поставени при едни и същи обстоятелства, а от акт на благоволение на главния прокурор в зависимост от конкретните му лични предпочитания, интереси, политическа конюнктура или спекулация с популистки нагласи. Отделен въпрос е, че освен несъвместимо с правовата държава неравноправно третиране на хората, подобен подход – разговори на местопрестъплението пред медиите, декларации и прогнози за развитието на наказателното производство от страна на институцията, която стои на върха на прокурорската йерархия, дискредитира самата идея за обективното и безпристрастно правосъдие, за професионалните стандарти на разследването, за зачитането на човешкото достойнство от държавната власт.

По отношение на съдиите, прокурорите и следователите съществуват завишени стандарти за тяхното поведение в службата и извън нея. В чл. 170, ал. 5, т. 1 ЗСВ са въведени за главния прокурор и председателите на върховните съдилища специални изисквания за съблюдаване и налагане на високи етични стандарти и изявена независимост. Валидните за българските магистрати етични правила от Кодекса за етично поведение, приет с решение на ВСС, могат да се изведат и от т.нар. Бангалорски принципи – общоприетите етични стандарти за съдиите на държавите членки на ООН, които са приложими и за представители на другите магистратски професии в съдебната власт. Правилата за професионалното поведение изискват от всички магистрати да поддържат доверието на обществото, да избягват всякакви действия, които накърняват достойнството на тяхната професия, и да свеждат до минимум риска от конфликт на интереси или каквато и да е деятелност, която би застрашила тяхната репутация и независимост. Поведението им не само следва да е стриктно съобразено с критериите за безпристрастност и независимост, но и да предотвратява възможностите за конфликт или за съмнение в почтеността и благоприличието им. Магистратите ежедневно упражняват власт, която съществено се отразява върху съдбата на гражданите. Обществото не би се примирило да предостави тази власт в ръцете на лица със спорна почтеност, компетентност или съмнителни лични стандарти. Затова поведението на магистратите както в службата, така и извън пряката им служебна дейност, трябва да е изцяло съобразено с доверието на обществото и неговите очаквания.

Съгласно Конституцията и Закона за съдебната власт главният прокурор притежава изключителни правомощия в сферата на наказателното преследване и надзора за законност, които го поставят на най-високо място в йерархията на съдебната власт. Според чл. 126, ал. 2 Конституцията и чл. 46, ал. 5 НПК главният прокурор осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори. Системата на прокуратурата в България е централизирана. Всички административни ръководители в прокуратурата са подчинени на главния прокурор и

се отчитат пред него (чл. 136, ал. 4 ЗСВ). Главният прокурор има правомощието да издава задължителни разпореждания, отнасящи се до работата на всеки прокурор, включително и до работата по конкретни дела (чл. 139 и чл. 143 ЗСВ). Главният прокурор има право да внася във Висшия съдебен съвет предложения за повишаване или дисциплинарно наказване на прокурори (чл. 38 и 312 ЗСВ). Тези правомощия на главния прокурор извеждат и завишените изисквания и етични стандарти към поведението му, доколкото той може да влияе върху дейността на всички прокурори, определя цялостния облик на прокуратурата и има първостепенна роля за избирането на председателите на върховните съдилища. Съдържанието на етичните стандарти, с които е длъжен да се съобразява главният прокурор, неизбежно следва да държи сметка и за актуалния обществен контекст, и за въздействието върху общественото мнение на останалите неразрешени проблеми и кризи в легитимността на съдебната власт, и в частност – на прокуратурата. Нерешените и премълчани в дейността на кадровия орган на съдебната власт проблеми влияят на общото ниво на недоверие на българските граждани по отношение на способността на съдебната власт да осигури върховенството на правото. Достатъчно е да припомним, че повече от 10 години след осъдителното решение на Европейския съд по правата на човека по делото *Колеви срещу България* не е предвиден институционален и процесуален механизъм, който да създава ефективни гаранции за безпристрастност и обективност на евентуално наказателно преследване срещу главния прокурор при данни за извършено престъпление.

За да не допуснем съмнението, че ВСС не изпълнява конституционната си задача да бъде единствен институционален коректив на главния прокурор и така се превръща в самостоятелен фактор за произвол и подриване на върховенството на правото, предлагаме да извършите задълбочена проверка на изложените по-горе факти, след което публично да обсъдите и да дадете отговор на обществото дали са налице основанията на чл. 129, ал. 3, т. 5 от Конституцията на Република България и съответно да упражните правомощието си по чл. 175, ал. 5 ЗСВ.

29.09.2020 г.

Управителен съвет

на Съюза на съдиите в България